

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
(м. Івано-Франківськ)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова Приймальної комісії ректор
Херсонського державного університету,

Олександр СПІВАКОВСЬКИЙ
2025 р.

ПРОГРАМА

фахового іспиту з економіки та міжнародної економіки

Для вступників на освітній ступінь «магістр»
на базі «бакалавра», «магістра» (спеціаліста)

Затверджено на засіданні кафедри економіки, менеджменту та адміністрування Херсонського державного університету (протокол № 8 від 3 березня 2025 року).

Укладачка, професорка кафедри
економіки, менеджменту та
адміністрування

Юлія УШКАРЕНКО

ЗМІСТ

	с.
1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	4
2. ФОРМА ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ	4
3. СТРУКТУРА БІЛЕТУ	5
4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ	5
5. ОРІЄНТОВНІ ПИТАННЯ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ІСПИТУ	6
6. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	11

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Програма предметного тесту з економіки та міжнародної економіки єдиного фахового випробування для вступу на навчання для здобуття ступеня магістра на основі НКР 6, НКР 7. Дану програму розроблено відповідно до Наказу Міністерства освіти і науки України від 01.01.2024 за номером 426. Розробниками враховані основні діючі документи, зокрема відповідно до частини десятої статті 44, частини другої статті 45 Закону України «Про вищу освіту», підпункту 5 пункту 4 Положення про Міністерство освіти і науки України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 року № 630 (зі змінами) та пункту 10 розділу VII Порядку прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2024 році, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 06 березня 2024 року № 266, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 14 березня 2024 року за № 379/41724.

Метою проведення фахового іспиту з економіки та міжнародної економіки для вступу на здобуття освітнього ступеня «магістр» є оцінювання рівня підготовленості вступника до здобуття ступеня магістра за спеціальностями, визначених стандартами вищої освіти для бакалаврського рівня, яких вони набули під час здобуття освітнього рівня на основі якого здійснюється вступ.

2. ФОРМА ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Організація та проведення єдиного фахового вступного випробування відбувається у порядку, визначеному у Положенні про приймальну комісію Херсонського державного університету. Фаховий іспит з «Економіки та міжнародної економіки» проводиться у формі усного іспиту. У разі повітряної тривоги під час складання фахового іспиту, іспит переривається, учасники можуть пройти до укриття. Якщо повітряна тривога буде короткочасною, учасники можуть продовжити складання фахового іспиту. Під час проведення вступного випробування не допускається користування електронними приладами, підручниками, навчальними посібниками та іншими матеріалами, якщо це не передбачено рішенням Приймальної комісії. У разі використання вступником під час вступного випробування сторонніх джерел інформації (у тому числі підказки) він відсторонюється від участі у випробуваннях, про що складається відповідний акт. Перелік тем для підготовки до фахового іспиту з «Економіки та міжнародної економіки» наведено у розділі 5.

3. СТРУКТУРА БІЛЕТУ

Фаховий іспит включає: – 60 питань, які розподіляються по два до кожного білету (Економіка, Міжнародна економіка).

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

У відповідності з чинними нормативними актами і рекомендаціями МОН України встановлюються наступні критерії оцінювання відповідей вступників:

- 90-100 балів – виставляється вступнику, який показав на фаховому вступному випробуванні ґрунтовне знання навчального матеріалу, вільно володіє термінологію, пояснює особливості роботи з об'єктами та їх властивості, розуміє взаємозв'язок основних понять з економіки та міжнародної економіки, проявили здібності при аргументації та доведенні певних фактів та закономірностей;

- 74-89 балів – виставляється здобувачу, який показав на фаховому вступному випробуванні знання навчального матеріалу, успішно відповів на всі запитання з екзаменаційного білету, продемонстрував систематичний характер знань з дисципліни і готовність самостійно їх застосовувати і поновлювати в подальшій навчальній і професійній діяльності, проте допустив несуттєві помилки або не повною мірою розкрив одне з питань;

- 60-73 балів – виставляється здобувачу, який показав на фаховому вступному випробуванні знання основного навчального матеріалу, уміє наводити приклади, доводити певні положення, проте допускає помилки у відповідях, або розкриває одне з питань на загальному рівні;

1-59 балів – виставляється здобувачу, який має прогалини в знаннях основного навчального матеріалу, допускає принципові помилки, не володіє базовими знаннями з дисциплін «Мікроекономіка» та «Макроекономіка», «Економіка підприємства», «Система міжнародних економічних відносин» зазначеними відповідною програмою фахового вступного випробування.

Кожний білет фахового вступного випробування включає 2 теоретичних питання. Відповідь на кожне з двох теоретичних питань оцінюється окремо від 0 до 100 балів. При цьому вступник повинен уміти обґрунтувати певне положення, навести приклади, відповісти на запитання тощо.

Максимальна сума – 200 балів.

Мінімальний результат здачі фахового вступного випробування – 100 балів.

Результат абітурієнта від 0-99 балів – «незадовільно» – вступне випробування вважається не складеним, 100-200 балів – склав.

5. ОРІЄНТОВНІ ЗПИТАННЯ ДО ВСТУПНОГО ФАХОВОГО

ІСПИТУ З ЕКОНОМІКИ

1. Предмет і функції економічної науки. Рівні економічного аналізу. Визначення: Макроекономіка. Мікроекономіка. Мезоекономіка. Мегаекономіка.
2. Проблема обмеженості ресурсів і необхідності вибору.
3. Корисність в економічній науці і проблема її виміру. Функція корисності.
4. Сутність ринкової структури. Види ринкових структур.
5. Основні показники системи національних рахунків та методи їх визначення.
6. Сукупний попит та сукупна пропозиція.
7. Інфляція: суть, причини виникнення, види та соціально-економічні наслідки. Рівень та темп інфляції.
8. Безробіття та його види. Природна норма безробіття. Рівень безробіття.
9. Грошовий ринок та його агрегати.
10. Економічне зростання: суть та типи. Фактори економічного зростання.
11. Людські ресурси та людський розвиток. Сталий людський розвиток. Складові індексу людського розвитку.
12. Об'єкти та суб'єкти соціальної політики. Види та інструменти соціальної політики.
13. Державні соціальні стандарти (прожитковий мінімум, мінімальна заробітна плата, мінімальна пенсія).
14. Підприємство як суб'єкт господарювання: сутність та напрями діяльності. Види підприємств.
15. Середовище господарювання підприємства: внутрішнє (мікросередовище), проміжне (мезосередовище) та зовнішнє (макросередовище).
16. Функції (планування, організація, мотивація, контроль) та методи управління підприємством (організаційні, економічні та соціально-психологічні).
17. Типи організаційних структур управління підприємствами (лінійна, функціональна, лінійно-функціональна, матрична та дивізіональна).
18. Поняття виробничої структури та соціальної інфраструктури підприємства.
19. Планування: сутність та різновиди планів підприємства.
20. Бізнес-план: визначення та його розділи (резюме; опис продукції (послуг); маркетинг-план, виробничий план, організаційний план; фінансовий план; оцінка ризиків).

- 21.Поняття економіко-математичної моделі та моделювання. Класифікація моделей. Поняття адекватності моделі. Модель «чорної скриньки». Основні етапи побудови економіко-математичної моделі.
- 22.Основний капітал (необоротні матеріальні активи): сутність, видова структура, знос, амортизація, фондовіддача, фондомісткість та фондоозброєність.
- 23.Оборотний капітал (оборотні активи): сутність, видова структура, коефіцієнт оборотності та тривалість одного обороту.
- 24.Собівартість продукції та кошторис витрат (матеріальні витрати, витрати на оплату праці, відрахування на соціальні заходи, амортизація, інші операційні витрати).
- 25.Ціна на продукцію (послуги): сутність та функції (обліково-вимірjuвальна, розподільча та стимулююча). Різновиди цін (договірні, вільні, регульовані; роздрібні та оптові).
- 26.Дохід та прибуток підприємства (валовий та чистий).
- 27.Ефект та ефективність діяльності підприємства: сутність та відмінності.
- 28.Персонал підприємства, категорії персоналу. Мотивація персоналу: сутність та методи (економічні і неекономічні).
- 29.Сутність заробітної плати як соціально-економічної категорії. Номінальна і реальна заробітна плата. Форми оплати праці.
- 30.Соціально-трудоі відносини на підприємстві: сутність поняття. Суб'єкти соціально-трудоіх відносин, держава, роботодавці та наймані працівники.

ОРІЄНТОВНІ ПИТАННЯ З ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ З МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ

1. Міжнародна економічна система: сутність та її елементи. Міжнародний поділ праці.
2. Міжнародні економічні відносини, суб'єкти, об'єкти та структурні рівні (підприємства, міждержавний, регіональний, світовий) міжнародних економічних відносин.
3. Форми міжнародних економічних відносин. Міжнародна торгівля товарами, міжнародна торгівля послугами, міжнародний рух капіталу, міжнародна міграція робочої сили, міжнародне науково-технічне співробітництво, міжнародні валютно-фінансові та кредитні відносини, міжнародна економічна інтеграція.
4. Теорії міжнародної торгівлі (докласичні теорії міжнародної торгівлі, класичні, неокласичні та альтернативні).

5. Форми, методи та показники міжнародної торгівлі товарами.
6. Поняття та форми міжнародної торгівлі: традиційна (експорт та імпорт), компенсаційна (зустрічні закупівлі, бартерна торгівля, зворотні закупівлі, промислові компенсаційні угоди), торгівля за кооперацією; торгівля в режимі найбільшого сприяння, преференційна, дискримінаційна.
7. Методи міжнародної торгівлі товарами. Міжнародна торгівля на підставі прямих зв'язків між контрагентами та через організовані товарні ринки (біржі, аукціони).
8. Показники міжнародної торгівлі: 1) обсягові (зовнішньоторговельний оборот; генеральна торгівля; індекс фізичного обсягу зовнішньої торгівлі); 2) результативні (сальдо торговельного балансу; сальдо балансу поточних операцій; індекс стану торговельного балансу; індекс концентрації експорту; коефіцієнт імпортої залежності країни; індекс «умов торгівлі»); 3) інтенсивності (обсяги експорту, імпорту на душу населення; експортна квота; імпортна квота; зовнішньоторговельна квота; інтенсивність внутрішньогалузевого обміну); 4) економічної ефективності (ефективність зовнішньої торгівлі, коефіцієнт ефективності експорту країни).
9. Зовнішньоторговельний контракт: види, структура, функції. Міжнародні торговельні терміни (ІНКОТЕРМС-2020).
10. Регулювання міжнародної торгівлі товарами та послугами: тарифні та нетарифні інструменти торговельної політики. Класифікація ЮНКТАД нетарифних інструментів. Макроекономічні ефекти застосування тарифних і нетарифних методів для малої та великої економіки.
11. Види послуг у міжнародній торгівлі за класифікацією СОТ (ГАТС).
12. Форми і чинники міжнародного руху капіталу.
13. Прямі іноземні інвестиції: сутність та форми. Портфельні інвестиції: сутність та інструменти міжнародного портфельного інвестування. Види інвестиційних операцій з цінними паперами (інструменти участі в капіталі, боргові цінні папери).
14. Міжнародний інвестиційний ринок: сутність, специфіка, структура. Міжнародний ринок акцій. Міжнародний ринок облігацій. Ринок похідних інструментів (форвардні та ф'ючерсні контракти, опціони та свопи).
15. Інвестиційна привабливість та система показників, що її характеризують. Інвестиційний клімат країни: поняття та головні складові. Інвестиційна привабливість та інвестиційний клімат України.

- 16.Форми та методи міжнародно-правового регулювання інвестиційної діяльності: захист інвестицій, державні гарантії, адміністративна і дипломатична підтримка, страхування інвестицій, уникнення подвійного оподаткування. Інституційне регулювання інвестиційної діяльності: ЮНКТАД, двосторонні, багатосторонні угоди, угода про пов'язані з торгівлею інвестиційні заходи (TRIPS), угода про захист іноземних інвестицій.
- 17.Поняття міжнародної міграції робочої сили. Зовнішня і внутрішня міграція робочої сили; міжнародна міграція робочої сили: еміграція, імміграція, реїміграція.
- 18.Основні причини, напрямки та закономірності міжнародної міграції робочої сили. Міжнародні центри тяжіння робочої сили Країни походження трудової міграції. Соціально-економічні наслідки міжнародної міграції робочої сили: країни-реципієнти, країни-донори.
- 19.Світовий ринок праці: сутність та специфіка, функції та сегменти. Географічна та галузева структура світового ринку праці. Поняття та форми неформальної зайнятості у світовому ринку праці. Регулювання міжнародної міграції праці: рівні (національні, міжнародний), методи (економічні, адміністративні, інституційні). Міжнародна організація праці в глобальній системі регулювання трудової міграції
- 20.Україна в міжнародних міграційних процесах: наслідки, переваги та загрози. Головні чинники еміграції та країни-реципієнти робочої сили з України.
- 21.Сутність технологій і міжнародного технологічного трансферу. Форми передачі та захисту технологій. Способи комерційного і некомерційного міжнародного трансферу технологій.
- 22.Інституційне регулювання світового ринку технологій: Угода з торговельних аспектів прав інтелектуальної власності СОТ (ТРИПС), комітет з передачі технології Конференції ООН з торгівлі та розвитку (ЮНКТАД), Всесвітня організація інтелектуальної власності (ВОІВ).
- 23.Пріоритетні напрями розвитку міжнародного технологічного обміну для України.
- 24.Валюта: поняття, типи та види. Резервні валюти Валютний курс та валютне котирування Фактори впливу на валютний курс Валютні режими. Паритет купівельної спроможності валют. Валютна система Типи валютних систем: національна, регіональна (міжнародна), світова. Еволюція світової валютної системи. Європейська валютна система.
- 25.Світовий валютний ринок: сутність, функції, структура, суб'єкти Поняття та види валютних операцій (поточні, валютні операції, пов'язані

з рухом капіталу, відкриття та ведення валютних рахунків, неторгові операції, операції із залучення та розміщення валютних коштів, конверсійні операції (угоди з негайною поставкою, строкові (форвардні, ф'ючерсні, опціони з валютою)), свопи, валютний арбітраж). Валютне регулювання, його види. Валютна політика та її інструменти (валютна інтервенція, валютний демпінг, дисконтна політика, девальвація та ревальвація, валютні обмеження).

26. Міжнародний кредит: поняття, функції та форми. Зовнішній борг. Види та показники зовнішнього боргу. Методи та інструменти управління зовнішнім боргом. Інституційне регулювання міжнародних кредитних відносин: МВФ. група Світового банку. Лондонський та Паризький клуби кредиторів.
27. Міжнародні розрахунки: поняття, форми (документарні (акредитив, інкасо), недокументарні (аванс, платіж на відкритий рахунок, банківський переказ, розрахунки з використанням чеків, векселів, пластикових карток, консигнація) та типи (національною валютою, міжнародною колективною валютою, золотом, клірингові розрахунки). Валютний кліринг: поняття, причини використання, види (за обсягом операцій, за волевиявленням сторін, за способом регулювання сальдо).
28. Платіжний баланс: поняття, структура (рекомендації МВФ. 6-е видання), фактори впливу та методи врівноваження.
29. Типи міжнародної економічної інтеграції: преференційна зона торгівлі, зона вільної торгівлі, митний союз, спільний ринок, економічний союз, повна економічна інтеграція. Зона вільної торгівлі України з ЄС як поглиблена та всеохоплююча. Організаційні форми співробітництва Україна-НАТО в економічній сфері.
30. Економічні ефекти міжнародної економічної інтеграції. Статичні (створення торгівлі, відхилення торгівлі) та динамічні ефекти (вигоди від спеціалізації, ефекту масштабу; зростання добробуту; поліпшення платіжного та торговельного балансів; розвиток структури торгівлі: залучення інвестицій тощо).

5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Адаптація валютно-фінансових систем ризикових економік до інтеграційних процесів: монографія / Під ред. проф. Плотнікова О.В. К.: ІСЕМВ НАН України, LAT&K, 2020. 214 с.

2. Гальчинський А.С. Криза і цикли світового розвитку / А.С. Гальчинський. К.: «АДЕФ-Україна», 2020. 392 с.
3. Грінько, І. М. Глобальна економіка [Електронний ресурс] : підручник для студ. спеціальності 051 «Економіка», спеціалізації «Міжнародна економіка», «Економічна кібернетика», «Економіка бізнес-підприємства» / І. М. Грінько ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. 111 с.
4. Економіка і бізнес: підручник / за ред. д.е.н., проф. Л. Г. Мельника, д.е.н., проф. О. І. Карінцевої. Суми: Університетська книга, 2021. 316 с.
5. Задоя А.О. Мікроекономіка: Курс лекцій: Навч. посіб. К.: Т-во «Знання», КОО, 2017. 176 с.
6. Задорожна Н. В. Мікроекономічна теорія виробництва і витрат: Навч. посіб. К.: КНЕУ, 2018. 219 с.
7. Козак Ю.Г. Міжнародні фінанси: Навч. видання / Ю.Г. Козак, Н.С. Логвінова, В.В. Ковалевський. К.: Центр учбової літератури, 2019. 640 с.
8. Корогодова, О. О. Державне регулювання економіки [Електронний ресурс] : навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра денної форми навчання за освітньою програмою Міжнародна економіка спеціальності 051 Економіка, галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки / Корогодова О. О., Глущенко Я. І., Черненко Н. О. ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 67 с.
9. Корогодова, О. О. Навчальний посібник з дисципліни «Основи економічної теорії: самостійна робота» [Електронний ресурс] / Корогодова О. О., Тимошенко Н. Ю., Іванова Т. В. ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 181 с.
10. Міжнародна економіка [Електронний ресурс] : підручник для здобувачів ступеня бакалавра за спеціальністю «Економіка» / В. Г. Герасимчук, С. В. Войтко, Б. С. Серебренніков, Т. В. Сакалош ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, Видавництво «Політехніка», 2024. 533 с.
11. Міжнародні стратегії економічного розвитку: конспект лекцій [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студ. спеціальності 051 «Економіка» / О. О. Охріменко ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2023. 149 с.
12. Міжнародна економічна діяльність України [Електронний ресурс] : конспект лекцій для студентів спеціальності 051 «Економіка», освітньої програми «Міжнародна економіка» / Я. І. Глущенко, Н. О. Черненко ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2023. 120 с.
13. Мікроекономіка і макроекономіка: Підруч. для студентів екон. спец. закл. освіти: У 2 ч. / С. Будаговська, О. Кілієвич, І. Луніна та ін.; За заг. ред. С. Будаговської. К.: Основи, 2017. 518 с.
14. Пахомов Ю. Національні економіки в глобальному конкурентному середовищі / Ю. Пахомов, Д. Лук'яненко, Б. Губський. К.: Україна, 2017. 348 с.
15. Піндайк Р.С. Рубінфелд Д.Л. Мікроекономіка / Пер з англ . А.

Олійника, Р. Скільського. К: Основи, 2018. 646 с.

16. Рудий М.М. Мікроекономіка. Навч. пос. / М.М. Рудий, В.В. Жебка. К.: «Центр учбової літератури», 2018. 360 с.

17.Скоробогатова, Н. Є. Економіка і організація виробництва. Конспект лекцій [Електронний ресурс] : / Н. Є. Скоробогатова, К. В. Петренко, Т. В. Іванова ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 107 с.

18.Солонінко К.С. Міжнародна економіка: Навч. посібник / К.С. Солонінко. К.: Кондор, 2018. – 382с.

19.Транснаціональні корпорації: практикум [Електронний ресурс] : навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра денної форми навчання за освітньою програмою Міжнародна економіка спеціальності 051 Економіка галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки / КПІ ім. Ігоря Сікорського ; уклад.: Корогодова О. О., Моїсеєнко Т. Є. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2024. 119 с.

20.Korohodova, O. O. National Economy. Educational and methodological complex of the discipline [Electronic resource] : textbook for bachelors, field of knowledge 05 - social and behavioural sciences, specialty 051 "Economics", educational program "International Economics" / O. O. Korohodova ; Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute. Kyiv : Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute, 2024. 93 p.